

DUMITRU PEICEV. OFRANDĂ ARTEI

CZU: 75(478)(092)

DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.24.1-72.19>Doctorandă **Dorina CHICU**E-mail: dorinachicu55@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8576-0915>

Universitatea de Stat din Moldova

DUMITRU PEICEV. THE TRIBUTE TO ART

Summary. Dumitru Peicev (19.05.1943–18.12.2023), a renowned figure in the field of fine art in the Republic of Moldova, professionally evolved during the 1960s, inspired by the traditions of the French and Romanian schools of painting from the late 19th to early 20th centuries. A significant influence on his artistic conceptions and aesthetic visions was played by master Mihail Grecu, one of the founders of the national school of painting, with whom Dumitru Peicev had a warm and fruitful collaboration. Throughout his artistic career, he manifested himself as a talented painter of thematic compositions, genre scenes, landscapes, still life, and portraits. Dumitru Peicev's paintings are housed in the collections of the National Art Museum of Moldova, the Museum of Fine Arts in Razgrad, Bulgaria, the Art Museum in Tselinograd, Kazakhstan, and in numerous private collections. A significant number of his works have been donated to the „Dumitru Peicev” Art Gallery in the city of Taraclia. Through his original creations, Dumitru Peicev contributed to the enrichment of the national cultural heritage, shaping a new chapter in the history of contemporary fine arts.

Keywords: Dumitru Peicev, fine art, genres of painting, decorative-applied art of the Bulgarian people, stylistic manner.

Rezumat. Dumitru Peicev (19.05.1943–18.12.2023), personalitate reputată în arta plastică din Republica Moldova, s-a format profesional în anii 1960, fiind inspirat de tradițiile școlilor de pictură franceză și română de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea. Un rol important în formarea concepțiilor sale artistice și a viziunilor estetice l-a jucat maestrul Mihail Grecu, unul dintre fondatorii școlii naționale de pictură, cu care Dumitru Peicev a avut o colaborare caldă și fructuoasă. S-a manifestat ca pictor talentat de compoziții tematice, scene de gen, peisaje, naturi statice și portrete. Tablourile lui Dumitru Peicev se află în fondurile Muzeului Național de Artă a Moldovei, Muzeului de Artă Plastică din Razgrad, Bulgaria, Muzeului de Artă din Tselinograd, Kazahstan și în numeroase colecții private. Un număr semnificativ de lucrări ale sale au fost donate Galeriei de Artă „Dumitru Peicev”, din orașul Taraclia. Prin intermediul creației sale originale, Dumitru Peicev a contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural național, conturând o filă nouă în istoria artelor plastice contemporane.

Cuvinte-cheie: Dumitru Peicev, arta plastică, genuri ale picturii, arta decorativă-aplicată a poporului bulgar, manieră stilistică.

Opera inedită a maestrului Dumitru Peicev (19.05.1943–18.12.2023), personalitate notorie a artelor plastice din Republica Moldova, a avut mereu o deschidere către public. Pe întreg parcursul vieții artistice, esența concepțiilor sale creative a fost dezvăluită spectatorului în cadrul numeroaselor expoziții și concursuri de artă plastică atât din țară, cât și de peste hotare. Practicând diverse genuri ale picturii de șevalet, compozițiile originale ale pictorului sunt recognoscibile grație manierei inconfundabile, marcate de vocație autentică și sensibilitate profundă. Creația sa dezvăluie „o persoană cu un temperament puternic și activ, care a plâzmuit un univers artistic aparte” [1, p. 216]. „Realizările artistice ale lui Dumitru Peicev sunt axate pe

filieri fundamentale de amplificare a expresiei imaginii plastice prin operare măiestrită cu culoarea, în virtutea atingerii unei consistențe, când luminozitatea pregnantă participă în calitate de exponent al luminii tangibile, structurând plener câmpul imaginii, contribuind semnificativ la generarea conotațiilor semantice de o vastă amplitudine spațial-temporală și filosofico-conceptuală” [3, p. 11]. Opera plasticianului a fost reflectată deseori în publicații de specialitate de jurnaliști, istorici și criticii de artă, printre care Victoria Lebedeva, Constantin Spănu, Ludmila Toma, Tudor Braga ș.a.

Artistul face parte din generația de pictori, succesoare a marilor maeștri ai artei naționale ca Mihail Grecu, Ada Zevin, Valentina Rusu-Ciobanu ș.a., plas-

Căsuță veche din Butuceni, 2000, u. p., 49 × 55 cm.

ticieni care și-au zidit opera în baza școlilor de pictură franceză și română de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea și care au contribuit la constituirea școlii naționale de pictură. Astfel, în anii 1960, pe arena culturii moldovenești au apărut așa personalități ca: Dumitru Peicev, Ludmila Țonceva, Mihail Statnii, Gheorghe Șoitu, Sergiu Galben, Inessa Țăpin, Valentina Bahcevan ș.a. Acești tineri artiști au preluat de la predecesorii săi nu doar cultura plastică, ci și abilitatea de a-și axa creația pe rigori tradiționale păstrând, asemenea lor, legătura cu natura. Totodată, această nouă generație a fost deschisă spre experiment, interpretând subiectele în mod deosebit și irepetabil.

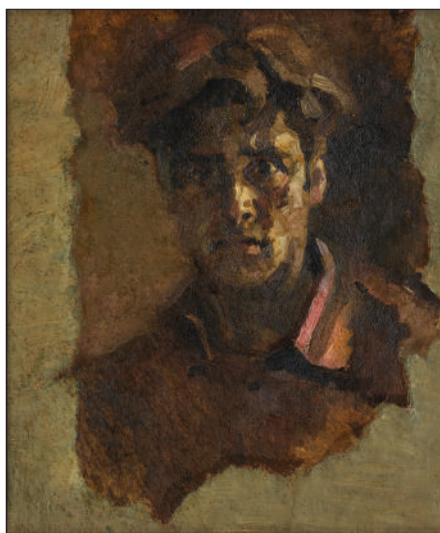
În primele sale pânze, D. Peicev purcede calea de la pictura tonală lumină-umbră spre un spectru cromatic bine cumpătat de cald-rece, complicând treptat coloritul, pentru a transmite vibrațiile schimbătoare ale lumii (*Dimităr Peicev. Autoportret*, 1963). Perioada respectivă este urmată de una a creațiilor vigoase,

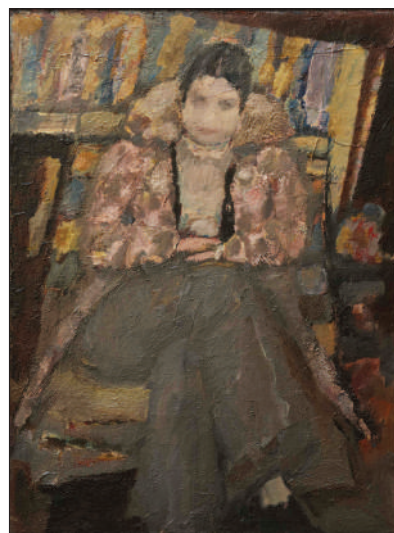
Peisaj cu cal, 2004, u. p., 60 × 70 cm.

în care se oglindește firea lui tânără și zbuciumată. Colega sa, pedagogul și artista Rozy Gamburskaya, compară creațiile lui Peicev din acei ani cu „adevărate focuri de artificii” [2] pe bolta artistică moldovenească, făcând trimitere la lucrările *Jochei la mare* (1978), *Zi de naștere* (1977), *Dimineața* (1979), *Călăreți cu cai la mare* (1979) ș.a.

În timp, maestrul își esențializează mesajele și maniera de a picta, imprimând pe pânze prin intermediul coloritului bogat și elevat o alură de noblețe și melodicitate. Energia inepuizabilă și sensibilitatea sufletului său de artist o simțim în tablourile plătuite în aer liber, marcate de un lirism penetrant, care îndeamnă privitorul să se contopească cu spiritul naturii, să-i sesizeze starea, pulsația și armonia. „Peisajele satelor moldovenești pe care le pictează constant sunt pline de căldură sufletească și freamăt”, menționează criticul de artă V. Lebedeva [1, p. 216]. În creațiile sale pictorul își exprimă viziunea asupra lumii înconjurătoare printr-o

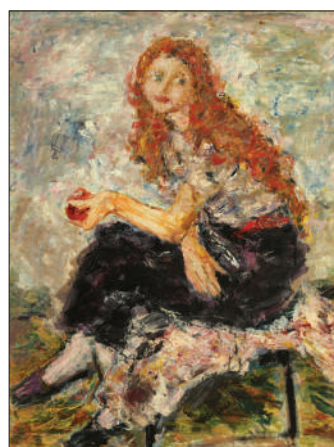
Dimităr Peicev. Autoportret, 1963, u. c., 41 × 35 cm.

Tamara cu geacă, 1976, u. p., 80 × 60 cm.

Zinaida, 2009, u.p., 93 × 70 cm.

Portretul Tatianeii, 1998, u. p., 87 × 66,5 cm.

atitudine impresionistă, însă nu fixează momentul, clipe concretă, ci evidențiază nestatornicia, caracterul efemer și schimbător al lumii în general, apelând la o manieră expresionistă: liberă, ușoară, cu pensulații ample și dinamice, însoțite de culori suculente și spectaculoase. Dintre acestea menționăm *Peisaj cu nori* (1985), *Pe malul Nistrului* (1996), *Casă veche din Butuceni* (2000), *Peisaj din Cimișlia*. *Zi cu vânt* (2004), *Peisaj cu cal, s. Cimișlia* (2004), *Butuceni. Curte părăsită. Vara* (2004), *Casă părăsită cu cal. Satul Butuceni* (2013) s.a.

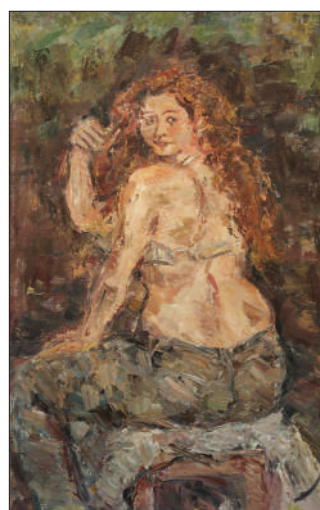
În genul portretului, cum ar fi lucrările *Pictorul Dimităr Nicolaev* (1978) și *Glebus Sainciuc* (1989), Dumitru Peicev „nu este interesat de trăsăturile de caracter, ci de starea poetică” [4, p. 154] și de reverie a eroilor săi. În lucrarea *Portretul sculptorului Lazăr Dubinovschi* (1977) plasticianul plasează personajul pe o undă spirituală, iar în *Portretul lui Aleksandr Drobaha* (2005) accentuează anumite dimensiuni psihologice. Chipurile protagoniștilor din creațiile

Portretul unui bărbat din Armenia (1987) și *Gastello din Armenia* (1987) sunt marcate de un dramatism profund. În tablourile *Jurnalista Ala Sugac* (1982), *Portretul Tatianeii* (1998), *Pictorița Svetlana Curudimova* (2008), *Zinaida* (2009) ș.a., autorul evită să pună în evidență emoțiile modelului, ci elucidează propriile sale atitudini și sentimente trăite vizavi de personaje.

În palmaresul lucrărilor lui Dumitru Peicev se numără o serie impresionantă de nuduri. Acest gen artistic, apărut în pictura de șevalet în epoca Renașterii, a fost tratat de el ca o modalitate de rezolvare a unor probleme plastice. „Culorile sună altfel atunci când pictez nudul” [2], afirma artistul. Prin intermediul acestor pânze, D. Peicev dezvăluie spectatorului atât admirația față de voluptatea feminină, cât și atitudinea sa creatoare pentru textura suprafețelor, plasarea formei în spațiu, valorație, revărsarea culorilor, luminii, a umbrelor etc. Pictorul este atras nu doar de senzualitatea curbelor și a liniilor sinuoase ale modelului său,

Svetlana în interior, 2008, u. p., 48,5 × 58 cm.

Gunara își piaptână părul, 2004, u. p., 94 × 60 cm.

Natură statică cu varză, 2005, u. p., 60 × 90 cm.

el explorează și modul în care nuditatea se contopește cu elementele naturii și ale obiectelor din jur, percepând-o ca pe o parte integrantă a universului înconjurător. Deseori, alături de silueta feminină dezgolită, plasticianul utilizează natura statică sau peisajul ca parte componentă a compoziției, în care frumusețea corpului uman este reliefată de profunzimea spațială, iar statica obiectelor prezente subliniază conturul ondulat al modelului (*Natașa în fotoliu* (1999), *Nud* (2000), *Lada. Nud* (2002), *Gunara își piaptână părul* (2004), *Svetlana în interior* (2008)) ș.a.

În pânzele cu natură statică, pictate deseori în plein-air la fel ca și peisajele, pictorul surprinde caracterul mereu în schimbare al mediului înconjurător. Obiectele sunt inseparabile de spațiul în care există, ele interacționează reciproc și în toate se simte suflul și freacăta vieții. Cu toate că este un desenator iscusit, D. Peicev nu conturează intenționat detaliile, preferând procesul de „sculptare” a formelor prin intermediul

Natură statică cu raci, 2015, u. p., 60 × 55 cm.

petelor de culoare și al texturilor complexe, executate prin trasee ample și păstoase de penel, capturând și accentuând astfel doar chintesența reprezentării (*Masa rotundă* (1998), *Natura statică în curte* (2007), *Natură statică cu nuci și grafin cu vin* (2007), *Natura statică cu cană roșie* (2002), *Mărar* (2008), *Natura statică cu raci* (2015), *Pe peluză lângă atelier* (2022) ș.a.

Originar din sudul Basarabiei), din Burguji, raionul Arțiz, regiunea Odesa (în prezent Vinogradovca), localitate populată de emigranți bulgari, Dumitru Peicev este un mare iubitor de neam și tradiții, reflectând cu drag în creațiile sale atmosfera, amintirile fremătătoare și sentimentele duioase pe care le nutrește față de duhul poporului său. Prin intermediul coloritului bogat, inspirat din costumele naționale, din meșteșugurile și obiectele de artă populară bulgară, pictorul aduce un omagiu frumuseții estetice pe care a savurat-o încă din copilărie. Respectul profund față de rădăcinile sale transpare în numeroase creații, precum:

Ana Belcevicina, cântăreață bulgară, 1986, u. p., 60 × 53 cm.

Pe peluză lângă atelier, 2022, 47 × 56 cm.

Masa rotundă, 1998, u.c., 71 × 90 cm.

Mireasă (1978), *Întoarcerea ciobanului* (1979), *Piața de duminică* (1979), *Strămoșii mei* (1979), *Femei din Bugeac* (1979), *Casă părintească* (1982–1987), *Mamele bulgăroaice* (1997), *Amintiri din copilărie. Înscrisoare în gospodăria colectivă a țăranilor, primii membri* (1980), *Hora bulgărească în Bugeac* (1982), *Horă din Bugeac* (1981–1984), *Casa părintească cu fronton* (1986), *Nunță bulgărească în Bugeac* (1982), *Nunta* (1982–1987), *Masa lungă* (1988), *Femeie cu năframă albă* (1988), *La umbra fetelor în floare* (1989), *Rugă* (1994) ș.a., picturi care prin procedeele plastice de realizare dobândesc o anumită calitate de monumentalitate. În aceste creații autorul evocă valori atemporale – credința, înțelepciunea, smerenia și frumusețea sufletească a strămoșilor, îmbrăcând această serie de pânze în straie de legendă și atribuindu-le un statut epic.

O zonă de atracție a pictorului constituie limbajul grafic. Episoade din viața rurală, păstrate cu sfințenie în memoria sa, au fost immortalizate pe hârtie încă în

anii 1973–1974, mult mai devreme decât în pictură. Menționăm că Peicev a ilustrat cu pasiune proza lui Cehov, Hemingway, tragediile lui Eschil (1974–1975), *Odiseea* lui Homer (1979–1980). Scenele selectate evită o narațiune detaliată, artistul fiind atras nu de aspectul evenimential, ci de spiritul umanist al Antichității. În creația lui Homer l-a tentat tematica dragostei, iertării și a sacrificiului, sentimentele protagoniștilor își găsesc expresie în plasticitatea mișcărilor, iar impresia de spațialitate se obține în baza specificului materialului ales: el nu umple foaia albă cu hașuri, ci are grijă de respirația ei liberă, năzuind spre o expresivitate estetică și o muzicalitate ritmică [5]. Mai târziu, la începutul secolului al XXI-lea, unele desene i-au servit lui Dumitru Peicev ca ilustrații la cărțile sale de poezii.

Pe 6 mai 2023, în preajma celei de a 80-a aniversări a maestrului, în orașul Taraclia, localitate din sudul Republicii Moldova, cu o populație preponderent bulgară, a fost inaugurată Galeria de Artă „Dumitru

Rugă, 1994, u. p., 100 × 113 cm.

Peicev”. Printr-un gest de remarcabilă generozitate sufletească și artistică, familia pictorului a donat acestui edificiu 58 de pânze semnate de Dumitru Peicev și 54 de obiecte de ceramică create de soția sa, plasticiana Tamara Grecu. Piese de pictură și ceramică, care în prezent fac parte din colecția acestei galerii sunt prezentate vizitatorilor sub forma unei expoziții permanente.

D. Peicev a absolvit Școala de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău (1970) și Institutul Poligrafic din Moscova, Facultatea Design Poligrafic (1995), preluând în pânzele sale principii estetice atât ale impresionistilor și postimpresioniștilor francezi, cât și ale pictorilor români de la începutul veacului trecut, iar călătoriile în Italia (1978) și în Spania (1990) i-au marcat profund viziunea asupra vieții și creației, inspirându-l să elaboreze opere de o valoare artistică semnificativă. Acele experiențe memorabile, precum și elogierea școlii naționale de pictură, îndeosebi, a creației maestrului Mihail Grecu, au contribuit ca Dumitru Peicev să-și creeze o manieră stilistică individuală, în care imaginea artistică are un caracter expresiv și

impetuos, iar poeticul, prin care se inserțează mesajul plastic contemporan, deține un rol major.

Maestru consacrat al artei naționale, regretatul Dumitru Peicev a reușit să îmbine prin intermediul operei sale autentice realizările culturii plastice europene, înrădăcinate în pictura de șevalet din trecut, cu cele contemporane, identificând și promovând, totodată, sublime valori tradiționale, spirituale și estetice. A venera și a prelua din iscusința acestui plastician înseamnă a cinși și a păstra legătura dintre generații.

BIBLIOGRAFIE

1. Lebedeva V. Dmitrii Peicev. Sovetskaya zhivopis' 78. Izdatel'stvo Sovetskiy khudozhnik, 1980.
2. Materiale audio din arhiva personală D. Chicu.
3. Tamara Grecu. Dimităr Peicev. Ceramică. Pictură. Cartier, 2023. 316 p.
4. Toma, L.A. Portret v moldavskoy zhivopisi (1940–1970-e gody). Kishinev: Shtiintsa, 1983. 184 s.
5. Toma L., V poeticheskom aspekte videniya. Tvorchestvo D. Peicheva. Iskustvo, 1986.

Nuntă bulgărească în Bugeac, 1982–1987, u. p., 120 × 130 cm.